

DOSSIER ESTADÍSTIC

Generalitat de Catalunya
Institut Català de les Dones

VIOLÈNCIA MASCLISTA 2018

Dades elaborades per l'Observatori de la Igualtat de Gènere

NOVEMBRE DE 2018

ÍNDEX

1.	Introducció	2
2.	Enquesta de violència masclista 2016.....	3
3.	Dones assassinades per violència masclista	7
4.	Denúncies per VM en l'àmbit de la parella i familiar	10
5.	Evolució de les denúncies en l'àmbit de la parella	10
6.	Ordres de protecció resoltes	11
7.	Delictes contra la llibertat i la indemnitat sexuals:	12
8.	Mutilacions genitals femenines.....	13
9.	Matrimonis forçats.....	13
10.	Telèfon 900 900 120	14
11.	Serveis d'informació i atenció a les dones.....	18
12.	Recursos disponibles per a l'abordatge de la VM:	21

1. Introducció

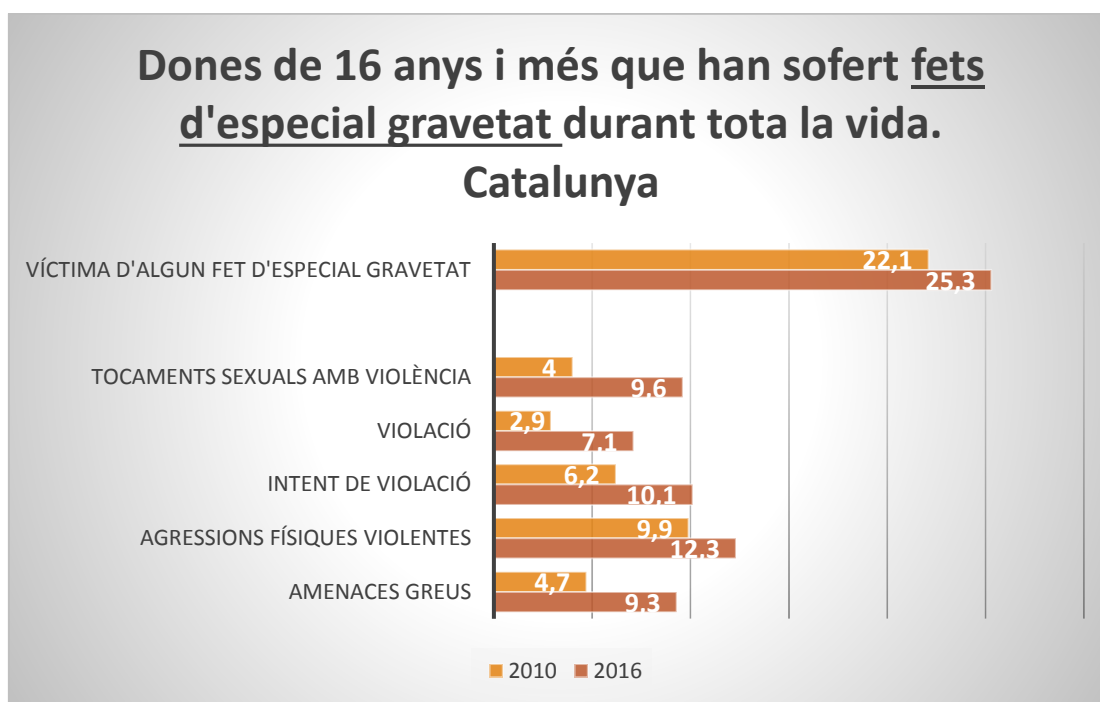
La violència masclista és la violència que s'exerceix contra les dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones. La violència masclista és una greu vulneració dels drets de les dones i un impediment perquè les dones puguin assolir la plena ciutadania, l'autonomia i la llibertat, tal com recull la Llei 5/2008 de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista. .

A partir de la creació i posada en marxa de l'Observatori de la Igualtat de Gènere adscrit a l'Institut Català de les Dones, l'any 2017 es va iniciar una col·lecció de dossiers estadístics amb la voluntat de posar a disposició de la ciutadania dades actualitzades en matèria de gènere i evidenciar les desigualtats i la discriminació que encara pateixen les dones al nostre país. Aquest dossier doncs és la segona edició de la col·lecció de dossiers sobre violència masclista. L'anterior edició es va publicar per primera vegada amb motiu de la celebració del 25 de novembre de 2017, dia internacional de l'eliminació de la violència masclista contra les dones i s'ha anat actualitzant quan les dades anuals han estat tancades. Així doncs recollim i publiquem aquesta col·lecció que recopila dades anuals oficials per tal de visibilitzar el fenomen i analitzar-lo. En aquesta línia, cal destacar que la recerca i l'anàlisi de les dades ens permet un aproximació més detallada a la realitat. Punt clau per tal de garantir el coneixement de la realitat i impulsar accions més adequades per l'eradicació d'aquest tipus de violència.

Concretament, en aquesta sèrie es recullen dades provinents dels registres de diferents departaments de la Generalitat de Catalunya sobre violència masclista, alguns resultats de l'Enquesta de violència masclista 2016 realitzada pel Departament d'Interior amb la col·laboració de l'Institut Català de les Dones, l'Ajuntament de Barcelona i Bancaixa, dades dels serveis vinculats a l'ICD i altres dades rellevants en violència masclista de caràcter oficial.

2. Enquesta de violència masclista 2016

Tal com mostren les dades a escala mundial i també aquí a Catalunya, hi ha un elevat grau de victimització de les dones que resta quotes de desenvolupament als països i restringeix la llibertat i els drets de les dones. Segons l'Organització Mundial de la Salut hi ha un elevat grau de victimització de les dones arreu del món, on 1 de cada 3 dones patirà al llarg de la seva vida algun tipus de violència masclista. Concretament, destaca que la violència de parella és el tipus més comú de violència contra la dona, ja que afecta el 30% de les dones a tot el món.

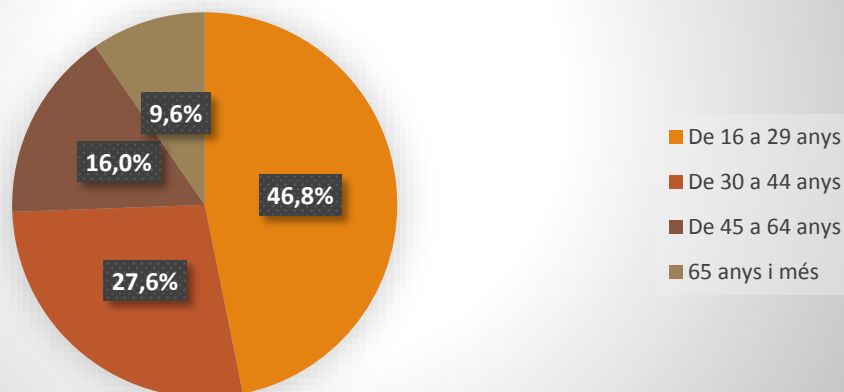
Font: Enquesta de violència masclista a Catalunya 2016

L'any 2016 el 7,1% de les dones catalanes de més de 15 anys han declarat que han estat obligades a mantenir relacions sexuals, en contra de la seva voluntat (violacions), al llarg de la seva vida i una de cada quatre ha patit algun fet d'especial gravetat segons l'Enquesta de violència masclista. Els fets d'especial gravetat són els tocaments sexuals amb violència, les violacions, els intents de violació, les agressions físiques violentes i les amenaces greus.

Segons les Nacions Unides, una de cada deu dones patirà una agressió sexual al llarg de la seva vida. L'enquesta sobre violència masclista de l'Agència Europea de Drets Fonamentals (FRA) va concloure també en aquesta línia, destacant que a Europa, quasi 4 milions de dones van

ser violades, i que el 10% d'aquestes violacions van ser perpetrades per més d'un autor.

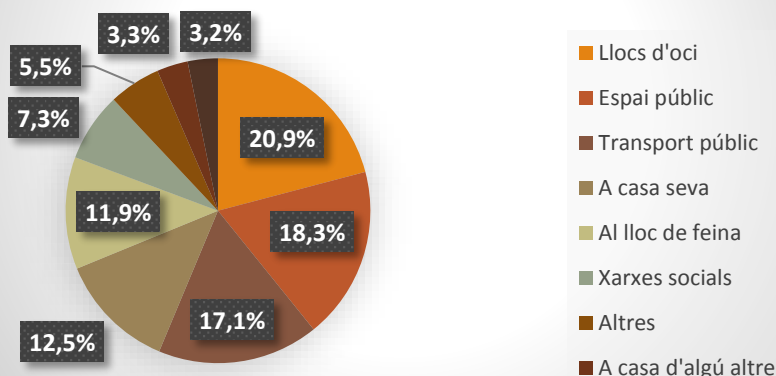
Dones de 16 anys i més que han sofert algun fet* de VM el darrer any per grup d'edat. Catalunya 2016

**No inclou comentaris, gestos sexuals ni exhibicionismes. Font: Enquesta de violència masclista a Catalunya 2016*

El 47% de les dones que han patit algun fet de VM el darrer any (sense comptar comentaris, gestos sexuals ni exhibicionismes) tenia entre 16 i 29 anys.

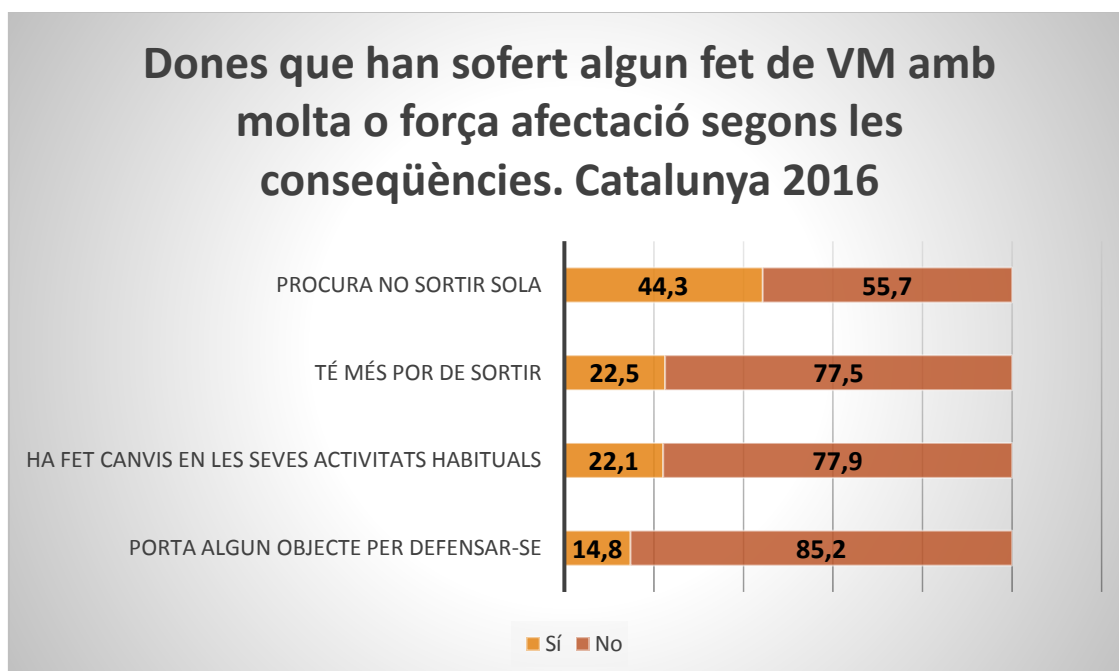
Dones de 16 anys i més que han sofert algun fet* de VM el darrer any, segons la localització del fet. Catalunya 2016

**en l'àmbit de les no parelles. Font: Enquesta de violència masclista a Catalunya 2016*

Les agressions per part d'homes que no són parella o exparella es donen majoritàriament a l'àmbit públic. Un 30 % als llocs d'oci, un 18,3% a l'espai públic i un 17,1% en els transports públics.

En aquest sentit, els diferents estudis relacionats destaquen que hi ha una percepció diferenciada de la seguretat, fet que provoca un ús diferenciats dels espais, també en funció de les hores del dia. Dones i homes reben una socialització diferenciada i això fa que les relacions i l'ús dels espais també siguin diferencials en funció del gènere. Aquesta realitat determina notablement la percepció subjectiva de cada persona, també en funció del seu gènere, i alterant la percepció que tenen dels diferents espais en base a la seguretat que senten transitant-los o estant-hi.

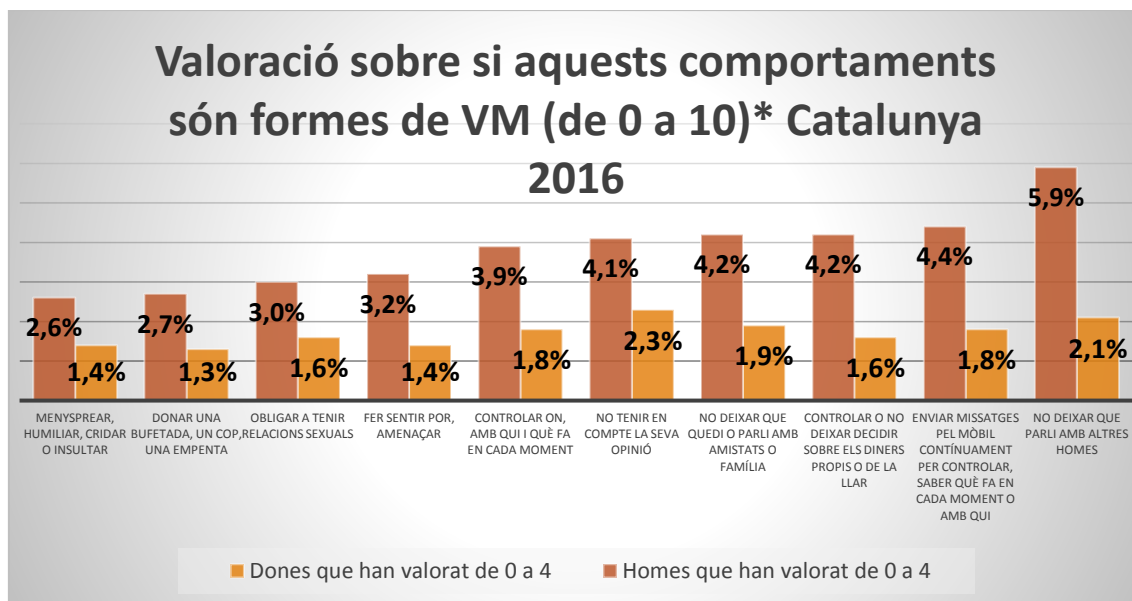
Font: Enquesta de violència masclista a Catalunya 2016

El 44,3% de les dones que han sofert algun fet de VM amb molta o força afectació procuren no sortir soles, el 22,5% té més por de sortir que abans dels fets, el 22% ha fet canvis en les seves activitats habituals i el 15% porta algun objecte per defensar-se.

La molta o força afectació correspon a 2 categories de resposta a la pregunta de fins a quin punt la va afectar un fet puntual:

D.3 Fins a quin punt la va afectar aquest fet?

1. **Molt**
2. **Força**
3. **Una mica**
4. **Gens**
5. **NS/NC**

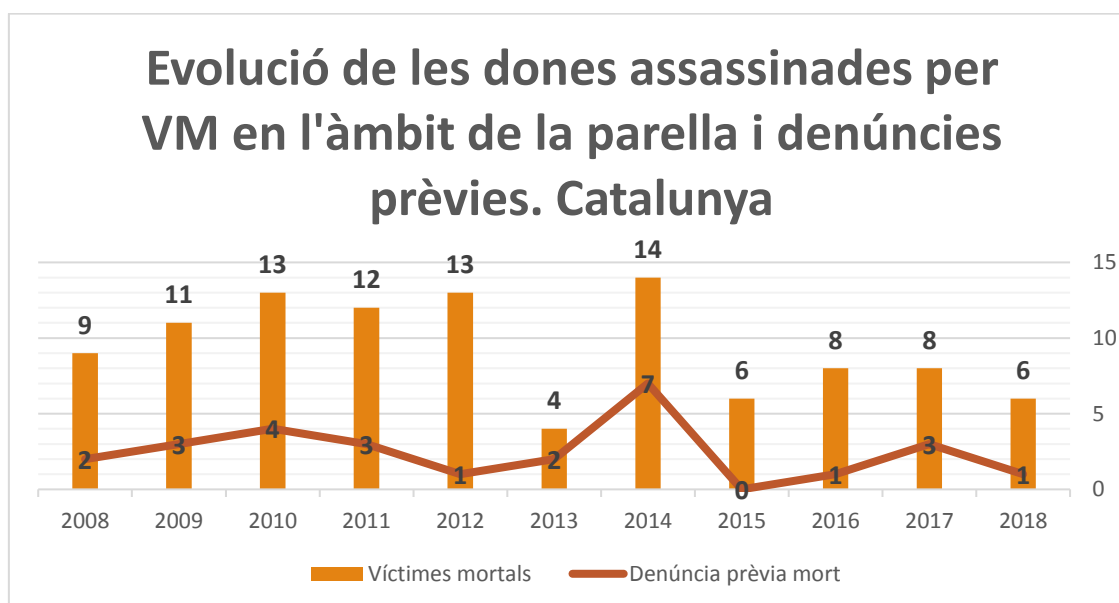
* 0 vol dir que no és gens VM i 10 que ho és totalment.
 Font: Enquesta de Violència Masclista a Catalunya 2016.

El 6% dels homes a Catalunya considera que no deixar que la dona parli amb altres homes no és VM, i en el cas de les dones no ho considera el 2%. Pel que fa a obligar a tenir relacions sexuals el 3% dels homes no ho considera VM

3. Dones assassinades per violència masclista

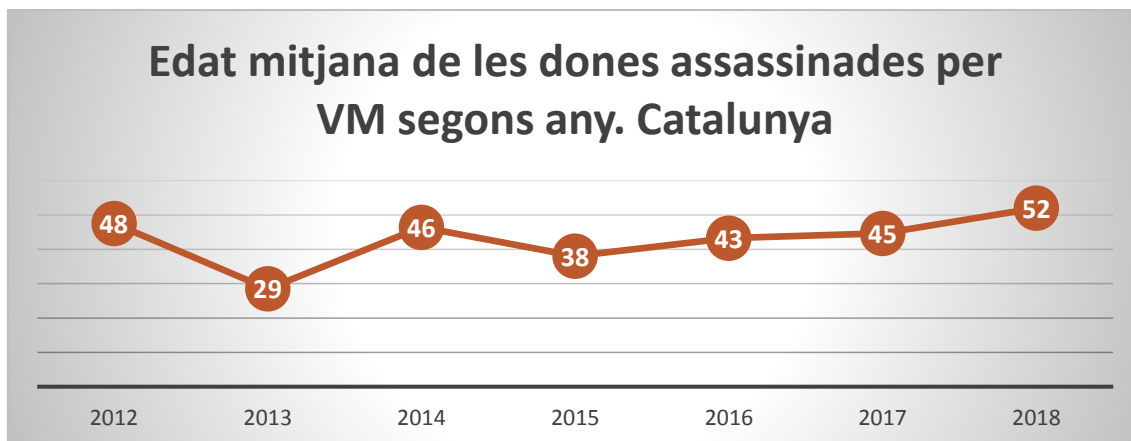
La Violència en l'àmbit de la parella és la violència física, psicològica, sexual o econòmica exercida contra una dona i perpetrada per l'home que n'és o n'ha estat el cònjuge o per la persona que hi té o hi ha tingut relacions similars d'afectivitat, tal com recull la Llei 5/2008.

Les dades i els informes dels diversos organismes a escala mundial, com per exemple Nacions Unides, reflecteixen que encara que la gran majoria de víctimes d'homicidi al món són homes, són les dones qui moren a mans de les seves parelles, ex parelles o familiars (podeu consultar les diverses dades i estudis relacionats de NNUU al seu web <http://www.un.org/en/index.html>)

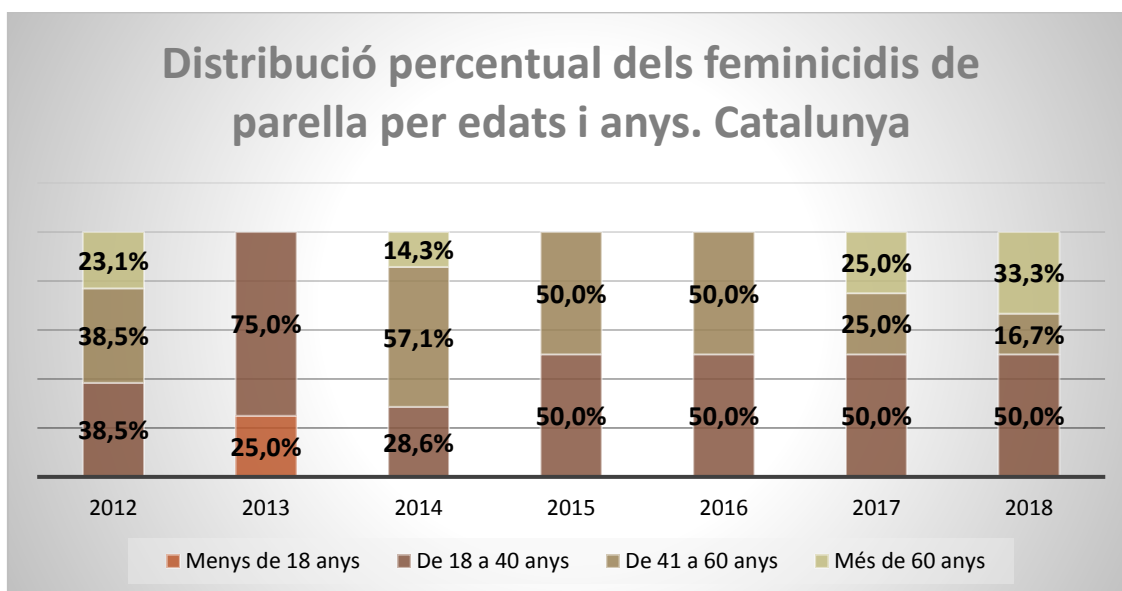
Font: Elaboració a partir de dades del Departament d'Interior

El nombre oficial de dones assassinades per violència masclista, en l'àmbit de la parella, durant l'any 2018 ha estat de 6, de les quals 1 tenia denúncia prèvia.

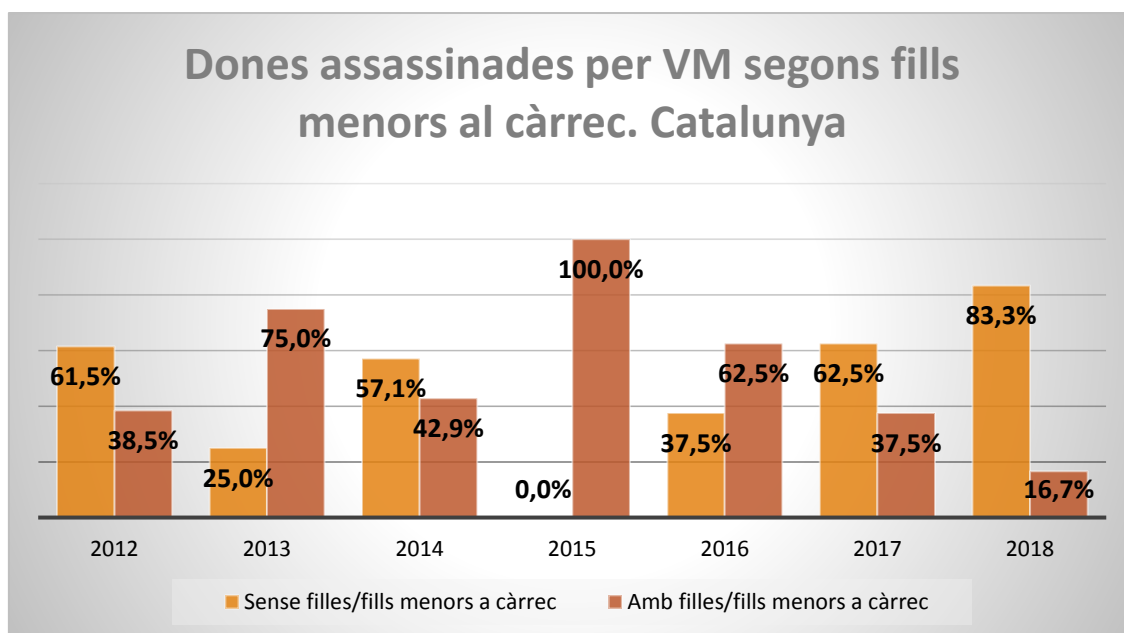
Font: Elaboració a partir de dades del Departament d'Interior

L'edat mitjana de les dones assassinades per VM en l'àmbit de la parella, els darrers 6 anys és de 43 anys, i la mitjana d'edat de l'any 2018 és de 52 anys.

Font: Elaboració a partir de dades del Departament d'Interior

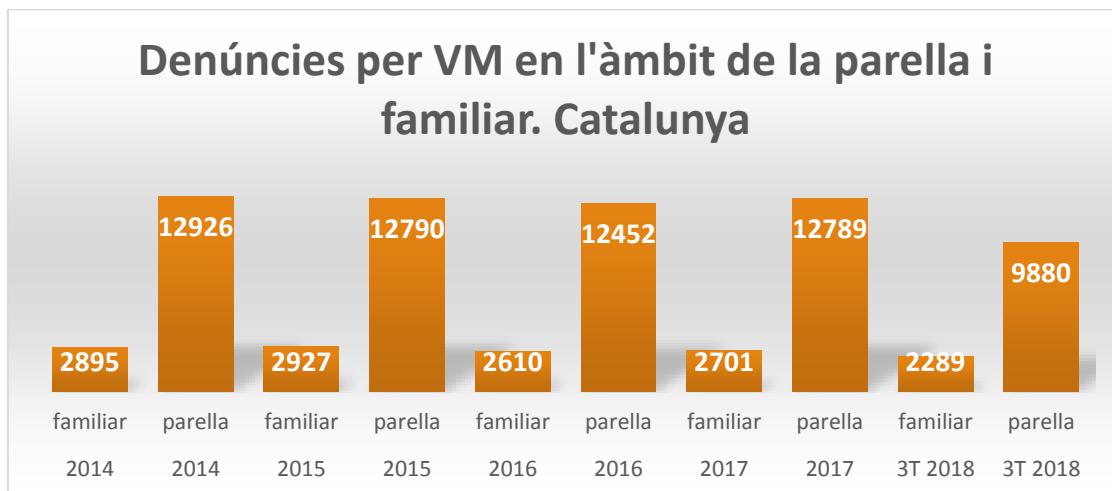
L'any 2018, el 50% de les dones assassinades per VM en l'àmbit de la parella tenia entre 18 i 40 anys.

Font: Elaboració a partir de dades del Departament d'Interior

Les dones assassinades el 2018, en l'àmbit de la parella, tenien fills al càrrec, en quasi un 17% dels casos. Els fills les lliguen a l'agressor

4. Denúncies per VM en l'àmbit de la parella i familiar

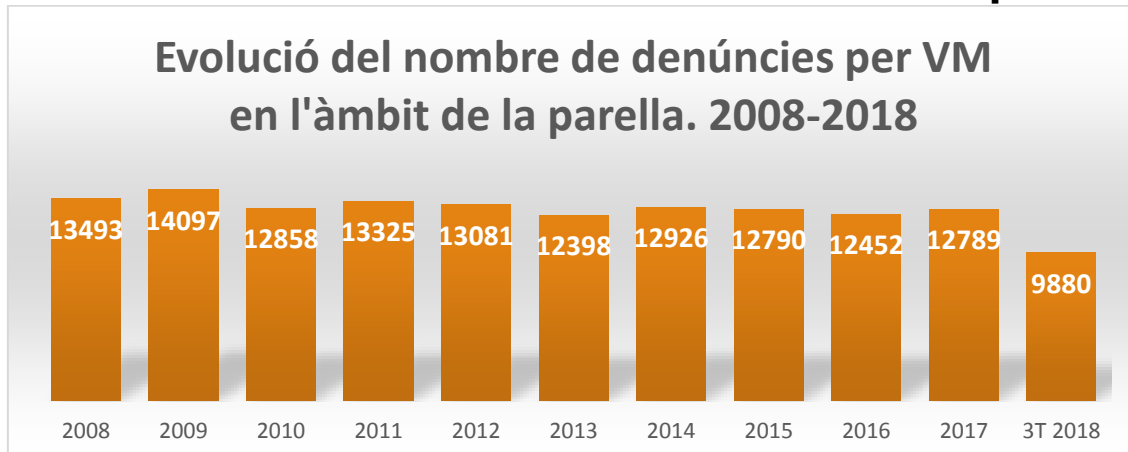

Font: Elaboració a partir de dades del Departament d'Interior

Fins a 3r trimestre de 2018 s'han fet 12.169 denúncies de VM, 9.880 (81%) en l'àmbit de la parella i 2289 (19%) en l'àmbit familiar. Es van detenir 5.006 homes majors d'edat i es van atendre 12.352 dones per VM en els àmbits de parella i familiar.

Aquesta taula mostra de manera conjunta la victimització de les dones per violència masclista en l'àmbit de la parella (recollida en el codi penal espanyol com a violència de gènere) i per violència masclista en l'àmbit familiar (recollida com a violència domèstica, segons el codi penal). En ambdós casos els autors són homes, mentre que les víctimes son dones, per tal de visualitzar l'impacte de gènere de la violència exercida per part de la parella, l'ex parella o d'altres familiars de l'entorn.

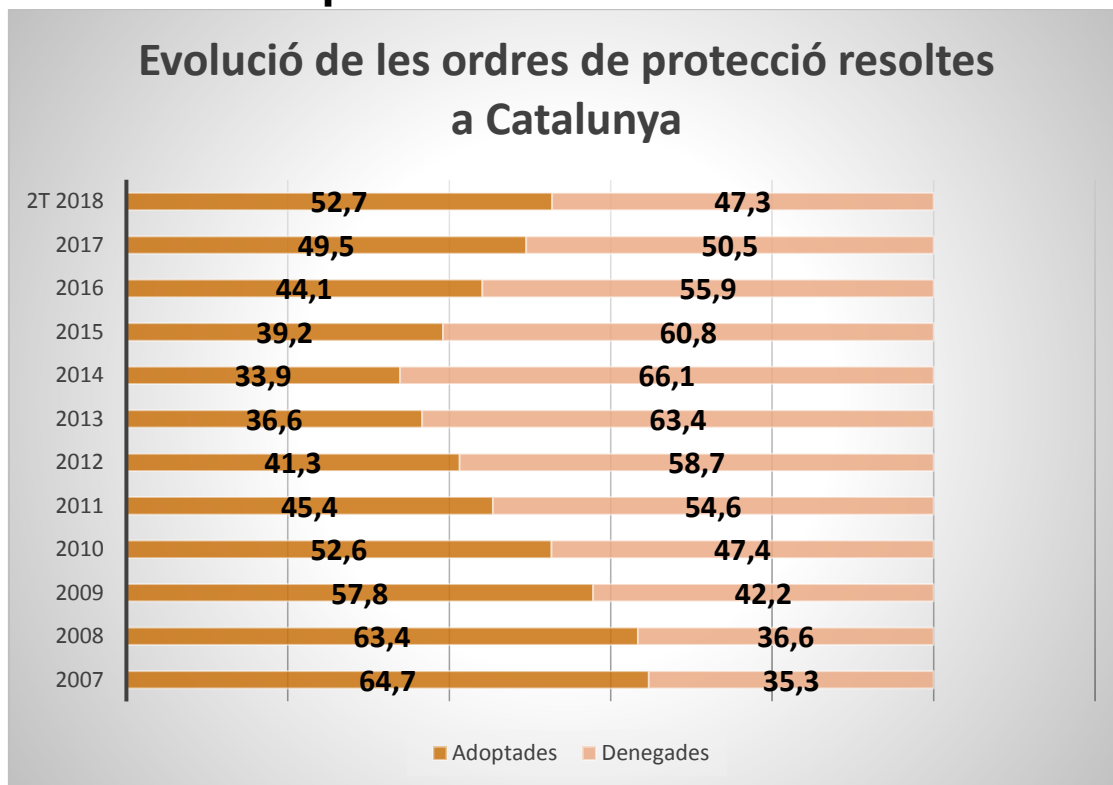
5. Evolució de les denúncies en l'àmbit de la parella

Font: Elaboració a partir de dades del Departament d'Interior

El nombre de denúncies per VM en l'àmbit de la parella a tercer trimestre de 2018 ha estat de 9.880. S'ha mantingut pràcticament igual a l'any anterior a la mateixa data.

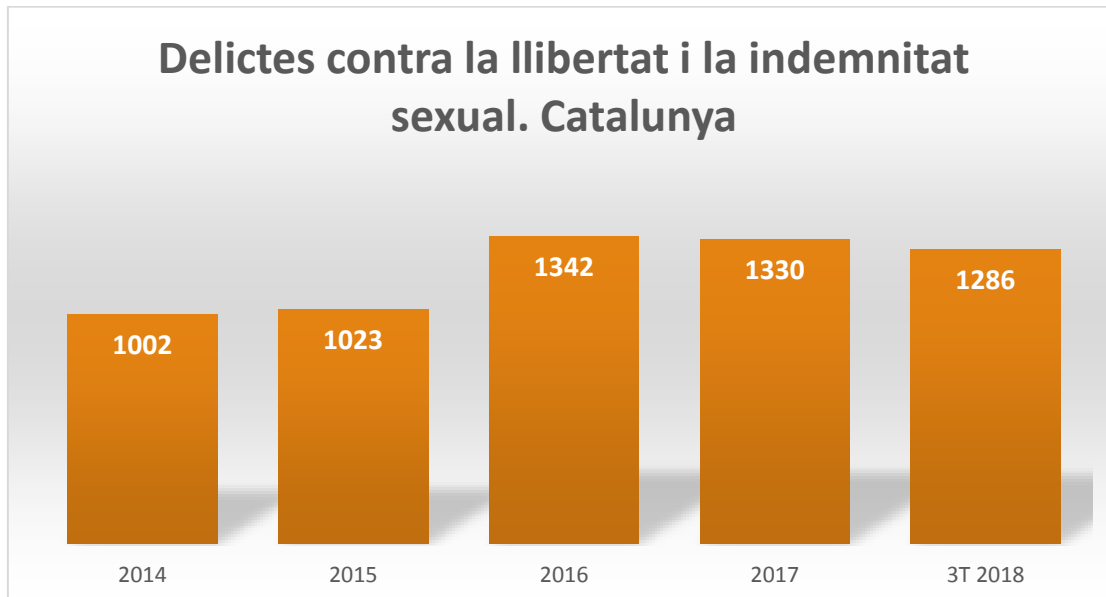
6. Ordres de protecció resoltes

Font: Consell General del Poder Judicial.

Segons el CGPJ fins al segon trimestre de 2018 s'han resolt 2.568 ordres de protecció de les quals s'ha adoptat el 52,7%. Durant l'any 2017 se'n van resoldre 5.272 de les quals se'n van adoptar el 49,5%.

7. Delictes contra la llibertat i la indemnitat sexuals:

Font: Elaboració a partir de dades del Departament d'Interior

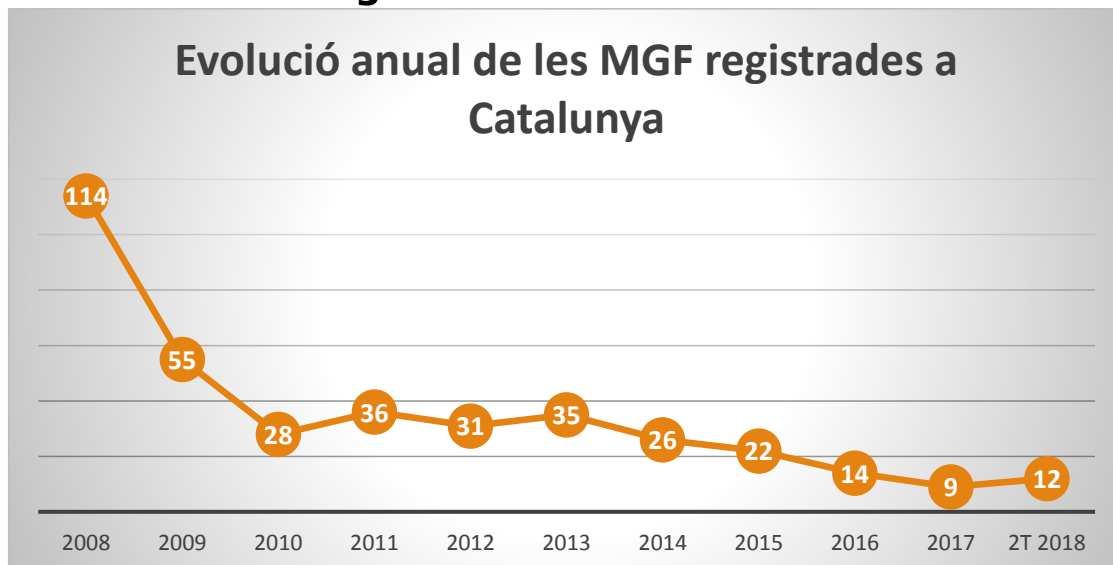
Fins al tercer trimestre de 2018 s'han registrat 1286 delictes contra la llibertat i la indemnitat sexual. L'edat més freqüent de les víctimes és entre els 11 i els 20 anys i entre els agressors també.

Segons l'article 4 de la Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista, la violència sexual (i abusos sexuals) comprèn qualsevol acte de naturalesa sexual no consentit per les dones, inclosa l'exhibició, l'observació i la imposició, per mitjà de la violència, d'intimidació, de prevalença o de manipulació emocional, de relacions sexuals amb independència que la persona agressora pugui tenir amb la dona o la menor una relació conjugal, de parella, afectiva o de parentiu.

Els Delictes contra la llibertat sexual, en sentit ampli, són aquelles accions tipificades per la llei que ataquen la lliure disposició de l'individu sobre la seva sexualitat. Al codi penal espanyol hi ha diversos tipus inclosos en aquest títol VIII. Aquesta taula inclou els següents tipus penals amb els quals el departament d'interior elabora els seus informes trimestrals sobre violència masclista: agressions sexuals, agressions sexuals (víctima menor 13 anys), agressions sexuals amb penetració, abusos sexuals, abusos sexuals (víctima menor 13 anys), abusos sexuals amb penetració, assetjament sexual.

Tot i que hi ha incidents que queden fora d'aquest subgrup, aquesta agrupació de tipus penals ens permet visibilitzar la violència sexual en base a les dades policials.

8. Mutilacions genitals femenines

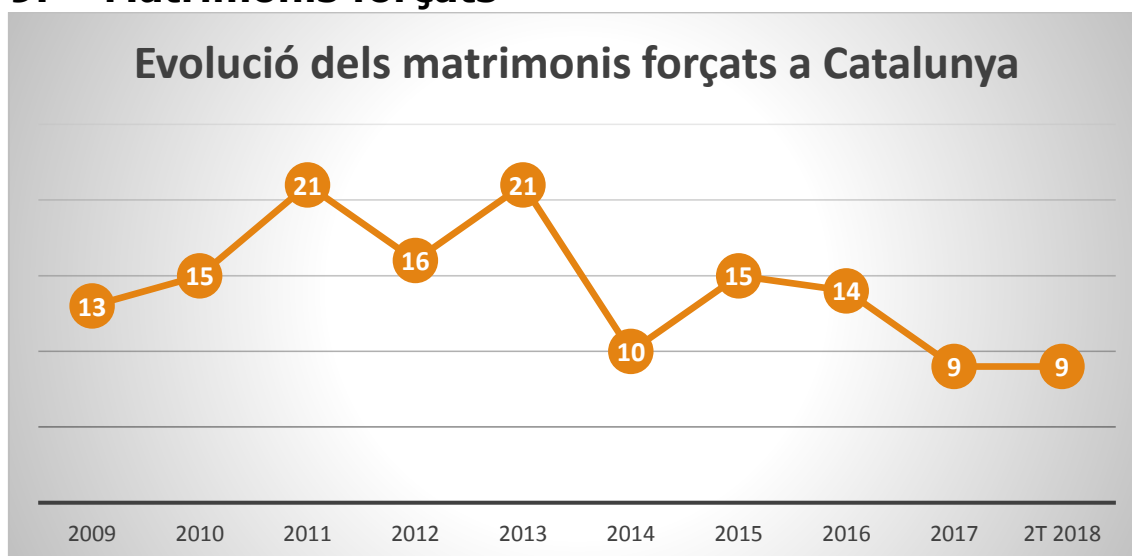

Font: Elaboració a partir de dades del Departament d'Interior

Pel que fa a les mutilacions genitals femenines (MGF), al tercer trimestre de 2018 a Catalunya segons el Departament d'Interior, s'han registrat 12 casos. S'ha produït un augment significatiu respecte l'any passat a les mateixes dates. Cal destacar que la PG-ME intervé en la majoria dels casos de MGF de forma preventiva.

S'entén per Mutilació Genital Femenina (MGF) totes aquelles pràctiques que impliquen l'extirpació total o parcial dels genitals externs femenins o altres agressions als òrgans genitals de les dones per raons culturals, religioses o d'altres amb finalitat no terapèutica.

9. Matrimonis forçats

El nombre de matrimonis forçats a Catalunya segons el Departament d'Interior l'any 2016 va ser de 14 casos, l'any 2017 se'n van registrar 9 i a tercer trimestre de 2018, 9.

S'entén per matrimoni forçat aquell que es produeix sense el consentiment vàlid de, com a mínim, un dels contraents, per la intervenció de terceres persones de l'entorn familiar (sovint els progenitors), que s'atorguen la facultat de decisió i pressionen perquè aquesta pràctica es produeixi. Això és especialment greu quan els contraents són menors.

L'article 16 de la Declaració dels Drets Humans de Nacions Unides diu que "només mitjançant el lliure i ple consentiment dels futurs esposos, es podrà contraure matrimoni".

10. Telèfon 900 900 120

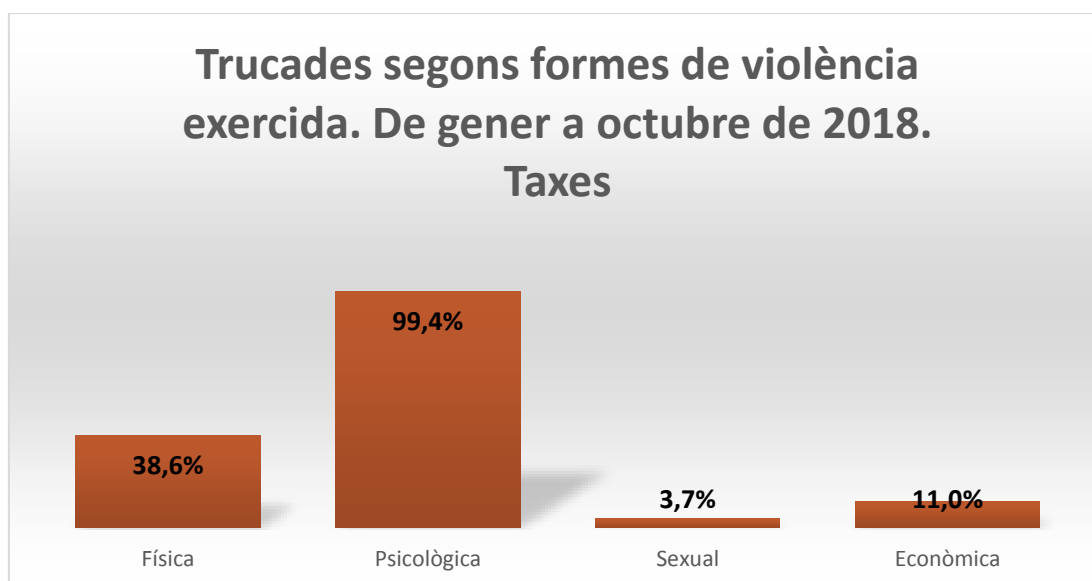
Font: memòria mensual del telèfon 900 900 120

De gener a octubre de 2018, el telèfon 900 900 120, d'atenció a les dones, ha rebut 8.823 trucades, 7.808 de les quals per motiu de VM. El 94,3% han estat en l'àmbit de la parella, el 2,5% en l'àmbit familiar, el 2,6% en l'àmbit sociocomunitari i el 0,7 % en l'àmbit laboral.

El servei d'atenció permanent del 900 900 120 contra la violència masclista és gratuït i confidencial i funciona tots els dies de l'any, durant les 24 hores del dia. S'hi pot accedir per telèfon i correu electrònic, i atén les demandes relacionades amb qualsevol forma de situació de violència contra les dones com peticions d'informació de

dones que viuen situacions de violència, sobre els recursos existents a Catalunya en matèria d'assistència a la violència contra les dones, sol·licituds d'assessorament sobre possibles actuacions a realitzar davant una situació de violència contra les dones, procedents de particulars i/o professionals.

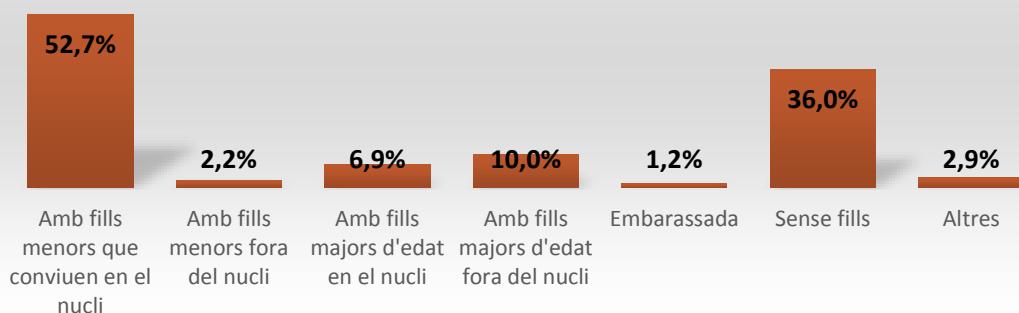
Disposa de professionals, advocades i psicòlogues que poden contactar amb serveis d'emergència, si és necessari. Les persones que accedeixin al servei poden expressar-se en 124 llengües, entre les quals hi ha el català, el castellà, l'anglès, el francès, l'alemany, l'italià, el rus, l'àrab, el romanès, el croat i el xinès.

Font: memòria mensual del telèfon 900 900 120

De gener a octubre de 2018, el 99,4% de les trucades al telèfon 900 900 120, d'atenció a les dones, van ser per violència psicològica, el 38,6% violència física, el 11% violència econòmica i el 3,7% per violència sexual. Aquestes formes de violència s'han donat, en alguns casos, de forma simultània.

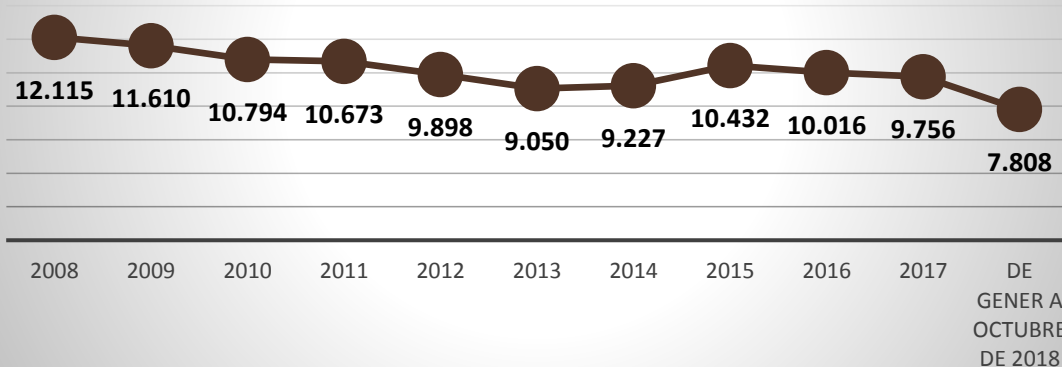
Trucades segons fills/filles a la llar en els àmbits de VM de parella i familiar. De gener a octubre de 2018(%)

*Una dona pot tenir més d'una casuística. Font: memòria mensual del telèfon 900 900 120

Quasi el 60% de les dones ateses per VM al telèfon 900 900 120 tenia filles o fills al nucli familiar. Un 52,7% en tenia de menors d'edat i un 6,9% de majors d'edat dins del nucli familiar.

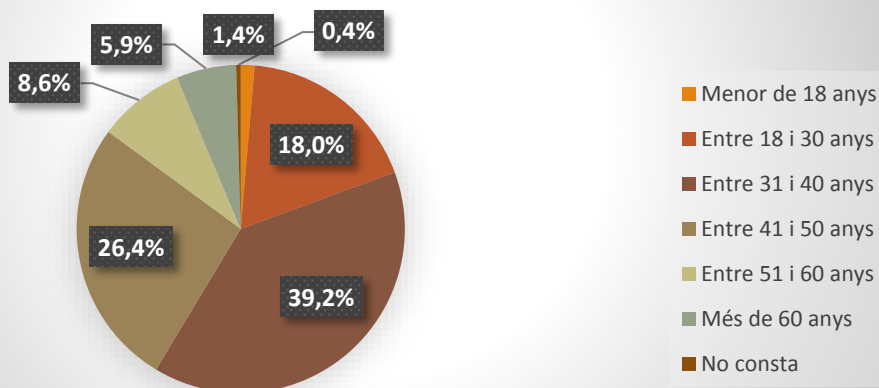
Evolució de les trucades per motiu de violència masclista rebudes a la Línia 900 900 120 a Catalunya

Font: informe mensual del telèfon 900 900 120

El nombre mitjà anual de trucades per VM al telèfon 900 900 120 des del territori de Catalunya dels darrers 10 anys és de 10.357, l'any 2.017 ha estat de 9.756 i fins a octubre de 2018 se n'han fet 7.808.

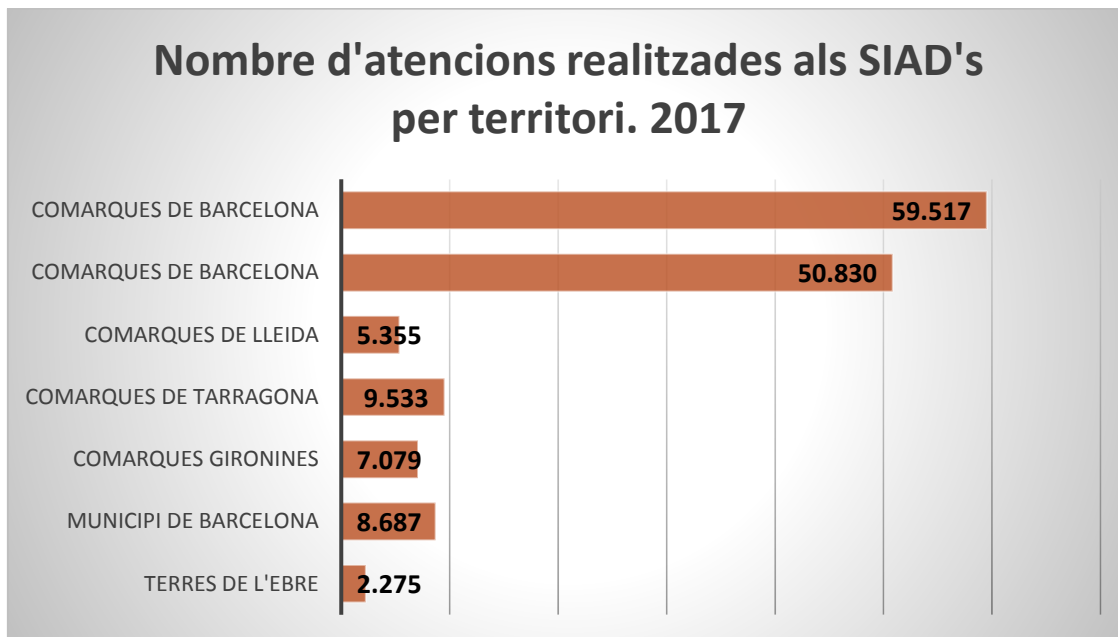
Trucades segons edat de les dones en situació de VM. De gener a octubre de 2017

Font: informe mensual del telèfon 900 900 120

4 de cada 10 dones que van trucar al telèfon 900 900 120, de gener a octubre de 2018, tenia entre 31 i 40 anys.

11. Serveis d'informació i atenció a les dones

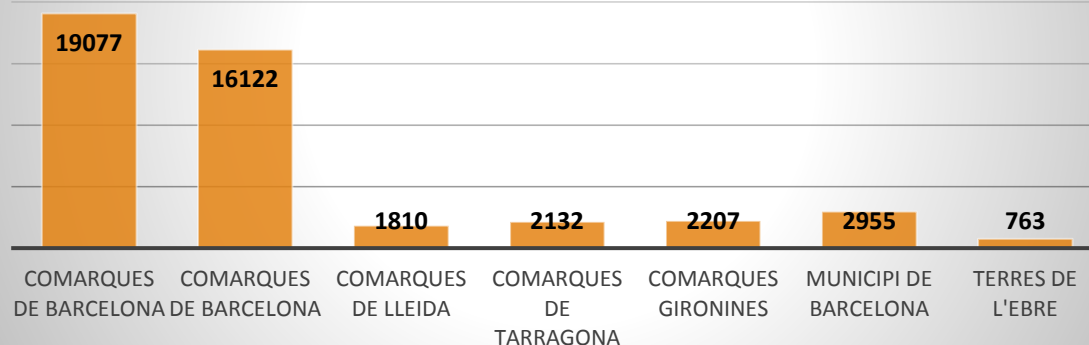

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del registres administratius dels serveis d'atenció i informació a les dones.

Les dones de Catalunya disposen de diversos serveis d'informació i atenció, que funcionen coordinadament arreu del territori. Les Oficines d'informació de l'Institut Català de les Dones i els Serveis d'informació i atenció a les dones (SIAD), de titularitat municipal o comarcal, informen sobre qualsevol matèria, com ara salut, treball, habitatge, serveis i recursos per a les dones, i, si s'escau deriven cap a les entitats i organismes que en són responsables.

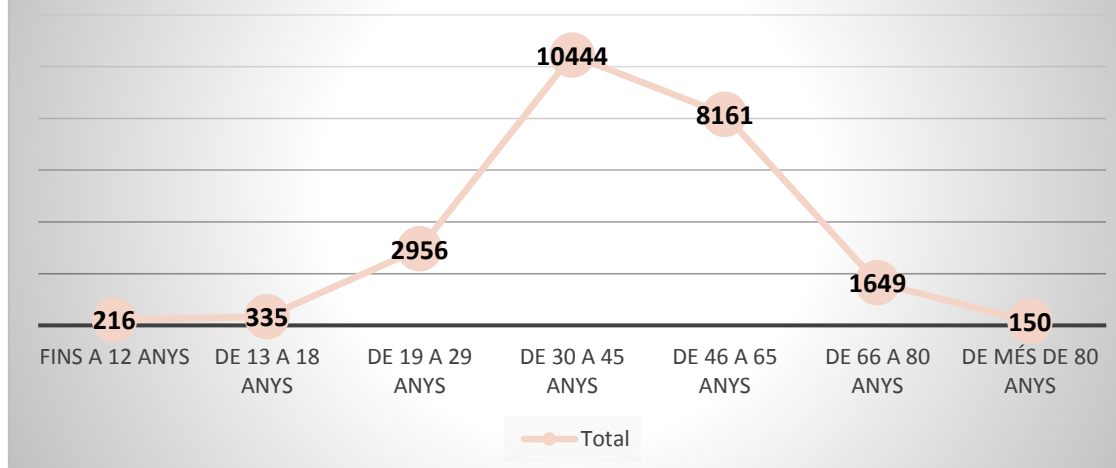
Els serveis d'informació i atenció a les dones (SIAD) estan presents en els municipis de més de 20.000 habitants i a les capitals comarcals. L'any 2017 als SIAD de Catalunya, s'ha realitzat 83.760 atencions, i s'ha atès a 25.989 dones, de les quals 9.068 estaven en situació de VM.

Nombre de dones ateses als SIAD's per territori. 2017

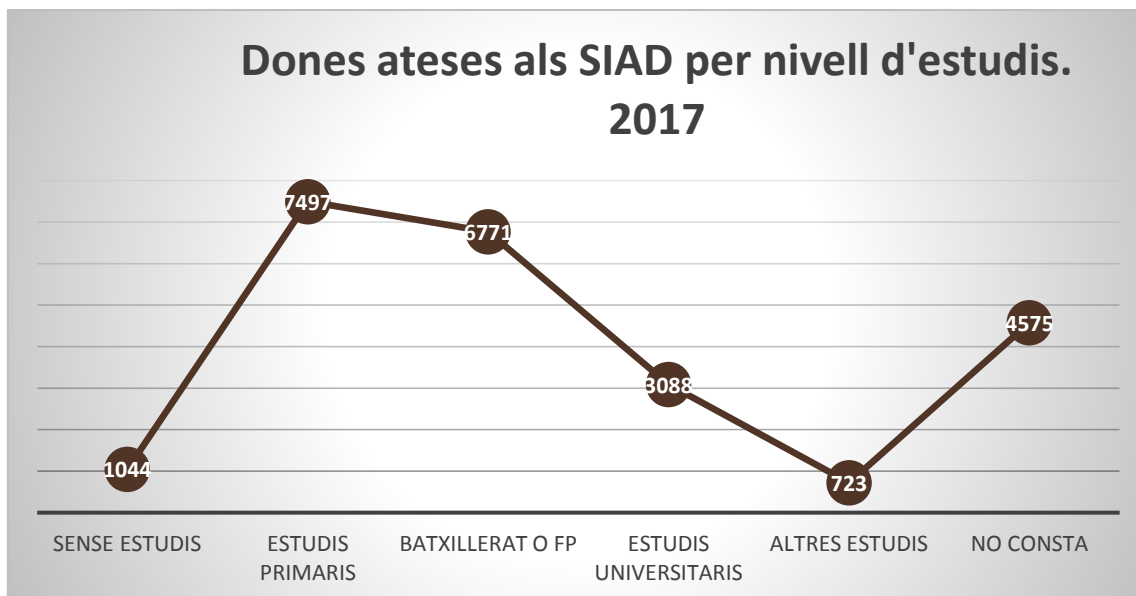
Font: Elaboració pròpia a partir de dades del registres administratius dels serveis d'atenció i informació a les dones.

Dones ateses als SIAD per grup d'edat. 2017

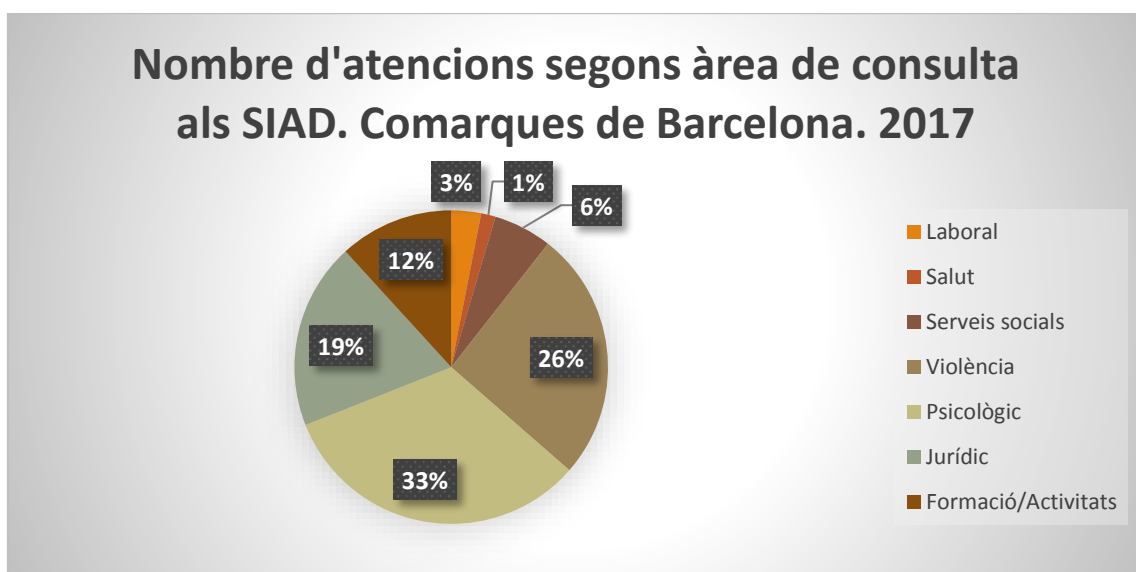

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del registres administratius dels serveis d'atenció i informació a les dones.

L'edat més freqüent entre les dones ateses és entre 30 i 45 anys en un 43,7% dels casos, i el nivell d'estudis més freqüent, els estudis primaris en un 31,6%.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del registres administratius dels serveis d'atenció i informació a les dones.

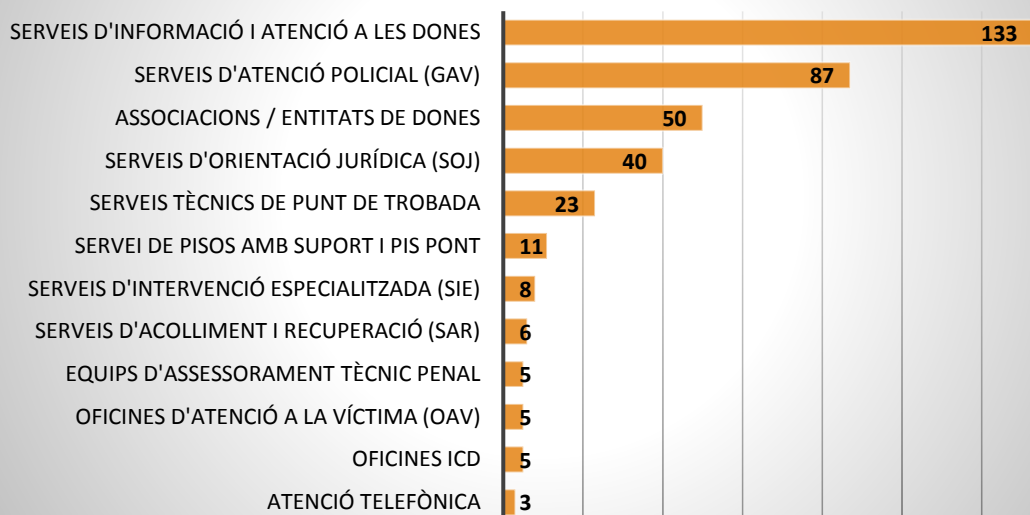

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del registres administratius dels SIAD

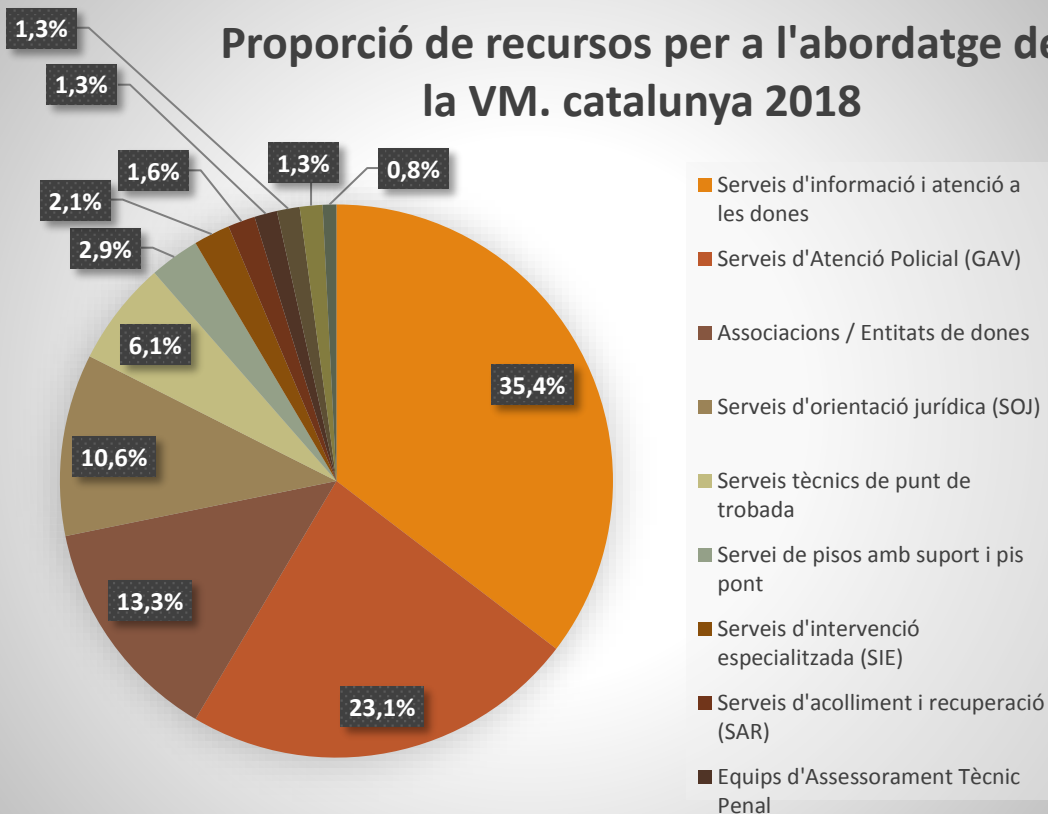
El 26% de les atencions realitzades al Serveis d'informació i atenció a les dones eren de l'àmbit de la violència masclista.

12. Recursos disponibles per a l'abordatge de la VM:

Recursos disponibles per a la lluita contra la VM a Catalunya. 2018

Proporció de recursos per a l'abordatge de la VM. catalunya 2018

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del directori de recursos de l'ICD i actualitzacions.

El 35,4% dels recursos disponibles per a l'abordatge de la VM a Catalunya són Serveis d'Informació i atenció a les Dones, el 23,1% són Serveis d'Atenció Policial i el 13,3% són Associacions i Entitats de defensa dels drets de les dones que la seva activitat principal és la lluita contra la VM.